

ROMEO A JULIE

WILLIAM SHAKESPEARE

2. pol. 16. stol.

Světová a česká lit. do konce 18. Stol.

Vybrala jsem si ukázkou z knihy Romeo a Julie od spisovatele Williama Shakespeara. Jedná se o jedno z nejvýznamnějších děl 2. poloviny 16. století.

Charakteristika uměleckého testu

I. část

Literární druh a žánr:

- **Drama**- přímé promluvy postav a scénické poznámky
 - využívá monologů a dialogů
 - hlavní dvě formy jsou komedie a tragédie
 - další jsou např. fraška, činohra, tragikomedie, muzikál apod.
- **Divadelní hra, Tragédie**- forma dramatu s vážným obsahem, kdy je hlavní hrdina postaven před vážnou překážku, podléhá jí a je dohnán až ke své zkáze (většinou umírá), přesto morálně vítězí.
 - tragédie dříve byla řazena jako tzv. vysoký styl.

Časoprostor:

Příběh se odehrává v italském městě Verona ve 2. pol. 16. století, později i v Mantově.

Kompoziční výstavba:

- Využívá kompozici chronologickou, tzn., události plynou tak, jak jdou za sebou.
- Romeo a Julie má 5 dějství 2 dějové linie sledující Romea a Julii
- **Způsob uspořádání:** stejně jako antické drama, tragédie
 1. **expozice**- úvod, Romeo a Julie se setkávají na plesu
 2. **kolize** - zakázaná láska Romea a Julie
 3. **krize** - střet Tybalta, Mercuria a Romea
 4. **peripetie**- Romeo je vyhnán z města, Julie se rozhodne vypít jed
 5. **katastrofa**- smrt Romea a Julie
- Celý příběh je psán Shakespearovým oblíbeným jazykovým stylem – pětistopým jambickým veršem (blankversem).

Téma a motiv:

Námět- Nešťastný osud dvou milenců, pocházejících ze znepřátelených rodů (spor)

Motivy- láska, vdavky, válka dvou rodů, smrt, nenávisť, pomsta

Myšlenka- autor poukazuje na to, aby mladí lidé – stejně jako Romeo a Julie – bojovali o své právo na lásku, štěstí a právo rozhodovat o vlastním osudu i přes jeho nepřízeň.

II. část

Vypravěč: objevuje se v prologu ve formě sonetu, kde je označen za sbor

Repliky- přímá řeč postav

Dominantní slohový postup– vyprávěcí

Střídání–dialogů, monologů+ scénické poznámky

Postavy:

Romeo Montek – citlivý, mladý, s jemnou poetickou duší, odvážný, milý, zamiluje se bezhlavě do Julie, ale předtím už byl jednou také hodně zamilovaný, jeho láska možná vůbec není stálá.

Vývoj – z nezodpovědného floutka se stává opravdový muž, chtěl, aby boje mezi rody ustaly

Montek a Monteková - Romeovi rodiče

Benvolio - Montekův synovec a Romeův přítel

Julie - velice mladičká, krásná dívka, rodiče jí našli ženicha, za kterého se má brzy provdat, ona se však zamiluje do Romea.

Vývoj - z mladé nezkušené dívky se stává dospělá žena, která je schopna pro svou lásku obětovat cokoli.

Kapulet - Juliin otec, v domě vládne tvrdou rukou, chce, aby ho Julie jako správná dcera ve všem na slovo poslouchala, pokud ne, je schopen se hrozně rozzuřit a dceru vykázat z domu.

Kapuletová - Juliina matka, chová se ke své dceři velice odměřeně, až chladně.

Tybalt - Juliin bratranec, libuje si v bitkách mezi Kapulety a Monteky

Kníže Eskalus - veronský vladař, už mu dochází trpělivost se zneprátenými rody.

Chůva - opatruje a vychovává Julii od jejího narození, má ji ráda jako svou dceru, udělala by pro ni cokoli

Merkucio- Romeův nejlepší přítel, je starší - dohlíží na Romea, je mu vzorem.

Paris- mladý hrabě, příbuzný knížete, Juliin ženich, ona ho však nechce. Romeo ho zabije.

Bratr Lorenzo a bratr Baltazar– františkáni

Baltazar - Romeův sluha

Samson a Řehoř - Kapuletovi sluhové

Petr- sluha Juliiny chůvy

Abraham - Montekův sluha

Lékárník, Stařec, Tři muzikanti, Parisovo páže, veronští občané, členové Kapuletovy a Montekovy rodiny, maskovaní hosté, strážé, družina, Chorus

Montekův a Kapuletův vývoj- díky smrti svých dětí si uvědomí hloupost svého počínání a usmíří se, překonají svou tvrdohlavost a přílišnou hrdost a nazvou se bratry

Děj:

Příběh se odehrává v Italském městě Verona ve 2. polovině 16. století, později i v Mantově. Vypráví o lásce dvou mladých lidí ze dvou zneprátených rodů. Romea (Montek) a Julie (Kapuletová). Romeo a Julie se seznámí na plese u Kapuletů a bláznivě se do sebe zamilují. Vyznávají si lásku a slibují si brzký sňatek, který má být utajen, dokud nepříjde pravý čas ho zveřejnit. Oddá je otec Vavřinec pod vidinou, že se oba rody usmíří. V uličkách Verony se odehrává zápas mezi Tybaltem a Merkuciem, který je Tybaltem zabit. Romeo pomstí Merkuciovu smrt a je vyhnán z Verony. Aby se zahnal Juliin žal, po smrti bratrance, je nucen vzít si hraběte Parida. Než aby si ho vzala, raději vypije jed, od otce Vavřince, po kterém bude vypadat dva dny jako mrtvá. Otec pošle Romeovi dopis o jejich plánu, ale zpráva o Juliině smrti se k němu dostane dříve než dopis. Zakoupí si jed a vydá se za Julií. V hrobce Kapuletů zabije Parida a pak vypije jed. Za chvíli se Julie probudí a uvidí Romea mrtvého. Vezme dýku a probodne se. Až po smrti svých dětí se oba rody usmíří.

III. část

Jazykové prostředky:

- **Útvary jazyka** - v díle se mluví spisovným jazykem, ale objevují se i hovorové a nespisovné výrazy, které používá Juliina chůva
- **Druhy řeči** - dialog, monolog
- **Slova stylisticky zabarvená** – archaismy, poetismy, familiární zdobněliny (Julka, Julinka)
- **Tropy – Eufemismy** – „z těch rtů už život dávno vyprchal“, zteplá nožka
Synekdoha – „V minutě je mnoho dnů“
Personifikace – „Štěstí se na tě hrne“
Epiteton – ornans „spící slunce“
Metafora – „Popadni už jednou ten svůj kord za uši!“, „Na křídlech lásky přeletěl jsem zed“
Přirovnání – „Tu se Romeo vymrštil jako střela.“
- **Figury – Řečnické otázky** – „Ach Romeo, Romeo! Proč jsi Romeo?“ „Což pak jsem studánka?“
Epizeuxis- „však Romeo, Romeo nikoli“

Apostrofa-, „pojď Romeo, ty duše přestrašená“

- **Syntaktické prostředky**-věty jednoduché i složité souvětí
 - často věty tázací, zvolací
 - jednočlenné („Romeo! Nálado! Blázne“) i dvojčlenné věty („zaklínat ho budu, chceš-li.“)

Veršová výstavba:

- **Prolog** - psán anglickým sonetem
- **Dílo** - psáno blankversem – pětistopý jamb

WILLIAM SHAKESPEARE

(23. 4. 1564 Stratford-upon-Avon - 23. 4.1616)

- anglický dramatik a spisovatel
- syn rukavičkáře, vystudoval gymnázium, v 18 se oženil s Annou Hathawayovou (26let).
- 3 děti, nejdřív dcera, potom dvojčata (holka a kluk), křest dětí, pak na 7 let zmizel.
- kočovní divadelníci, poté různé londýnské divadelní společnosti
- 1594 morová epidemie (1 rok, nehrálo se), poté člen divadelní společnosti Služebníci lorda komořího.
- 1599 se společnost přemístila do The Globe Theater, WS spolumajitelem, 1613 požár
- návrat domů, smrt 23. 4. 1616 (v den svých narozenin)
- píše o konkrétních lidských situacích, zrcadlení - v komediích jsou i stíny smrti, v tragédiích komické výstupy

Kontext autorovy tvorby:

- Poslední hra psaná v optimistickém období, předvoj pro pesimistické období.
- Zpočátku psal Shakespeare zejména komedie, ke konci své tvorby pak pohádky.

Tragédie: Hamlet, Julius Caesar, Král Lear, Macbeth, Othello

Komedie: Jak se vám líbí, Kupec benátský, Marná lásky snaha, Mnoho povyku pro nic, Sen noci svatojánské, Večer tříkrálový, Veselé paničky windsorské, Zkrocení zléženy, Komedie omylů

Historické hry: Richard II, III, Jindřich IV, V, VI, VIII.

Dále i pohádky, romance, SONYTY - Alžbětinský

Literární a obecně kulturní kontext:

- **zařazení autora do uměleckého směru**
 - představitel **renesance**, žil na přelomu 16. a 17. století
 - renesance= znovuzrození (antiky), obrození

- pojem renesance je francouzský překlad užitý francouzským historikem Julesem Micheletem
- 14. - 16. století
- zrod v severní Itálii na konci 13. století, šířila se dál (Anglie, Španělsko, Německo, Francie)
- v italských městech se rozvíjel obchod, vytvořila se skupina bohatých obchodníků a bankéřů – podporovali umělce, studia = mecenáši
- mnoho přírodních a astronomických objevů (Koperník, Galilei, Bruno) – tyto objevy otřáslu církví
- vzrostla důvěra v lidský rozum, ve vědu – člověk zjistil, že církev nemá vždy pravdu
- objev knihtisku – Johannes Gutenberg → knihy se šíří rychleji
- inspiračním vzorem je antická kultura
- **související pojmy:**
 - **renesance** – etapa ve vývoji lidské společnosti
 - **humanismus** – životní program, ideový proud, jedna ze složek renesance
- **Podobné dílo**
 - **Romeo, Julie a tma** - **Jan Otčenášek (1958)** - z prostředí okupace ČS za 2WW.
tma = dusné prostředí stanného práva, války a heydrichiády.
Příběh Pavla a židovky Ester, jejichž lásku rozdělí vojáci za druhé světové války.
 - **Héra a Leandr, Pyram a Thisba, Tristan a Izolda**
 - Petr a Lucie – Romain Rolland
 - Maryša – bratři Mrštíkové
 - Muzikantská Liduška – Vítězslav Hálek
 - Úklady a láska – Friedrich Schiller

Další autoři stejného uměleckého směru

Geoffrey Chaucer - Canterburské povídky

Dante Alighieri- Božská komedie

Francesco Petrarca- Sonety Lauře (Zpěvník)

Giovanni Boccaccio- Dekameron

Francois Villon- Odkaz (Malý testament), Závěť (Velký testament)

Francois Rabelaise- Gargantua a Pantagruel

Cervantes- Důmyslný rytíř Don Quijote de la Mancha

Lope de Vega - Ovčí pramen